

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancaute nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimit.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: H. Döcker, Heinrich
Schäfer, Rudolf Moss, A. Oppéus
Nachfolger; Anton Oppéus, J.
Demmer; In Budapesta: A. V.
Goldberger; Eckstein Berwat; In
București: Agența Havas, Suc-
cursiunea de Roumanie; In Ham-
burg: Karovs & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o coloană 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în mă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dinstul în casa: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un esemplar 5 cr. va-
seu 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 150.

Brașov, Luni-Marti, 9 (21) Iulie.

1896.

„Unificare, contopire și nivelare”.

Pe drumul, pe care au pornit la 1867/8, politicii unguři au ajuns în timp de două-zeci și opt de ani așa de departe, încât adă se fălesc cu nisuițele lor de unificare, contopire și nivelare.

Dela reformele bisericesci-politice încôce șovinismul a apucat la larg și acum luptă cu vizirul deschis pentru idealul de distrugere și desnaționalizare, ce se cuprinde în devisa: să unificăm, să contopim și să nivelăm tot ce ne stă în cale.

Unul din diarele, cari se inspiră direct dela guvernul unguresc, făcând o contemplare asupra idealelor politice ale Maghiarilor, dice, că idealul național cu privire la dreptul public al Ungariei s'a realizat, deși întru cât-va în mod mai redus, prin înțelepciunea lui Deak și moderațiunea națiunei, Ungaria devenind, sub sceptrul Habsburgilor și în cadrul monarhiei, de sine stătătoare și câștigându-și dreptul de a dispune ea însa-și de sôrtea ei. Asemenea, dice, s'au realizat și idealurile liberale ale națiunei maghiare așa că Ungaria „pöte fi mândră” pe libertățile ei, pöte fi mândră cu deosebire pe libertatea ei religioară.

Avem, ce-i drept, și idealuri nerealisate — continuă amintita föiă, — dër și aceste sunt apröpe de a se implini. Pe lângă idealurile de drept public și de libertate întră în sfera realizării „idealul nostru cel mai înalt național, consolidarea noastră de stat și națională”.... „Acastă consolidare e strins legată de consolidarea noastră socială și de crearea acelei mari unități, care cu totă puterea sentimentului național maghiar va sparge zidurile despărțitöre ale deosebirilor de rassă, de limbă și de societate”.

Precum se vede, șovinisti unguři sunt förte încreduți în steaua idealurilor lor și decă nu s'ar fi întemplat să se ridice un curent con-

trar, nutrit de principiile și nisuițele celor din partida poporälă, care curent se „între în sanctuarul aspirațiunilor lor” și „së distrugă acolo în mod vandalic imaginele strălucitöre ale idealelor lor naționale”, atunci pöte că ei deja și-ar fi vëduț visul cu ochii.

Acest curent contrar însă îi supără și neliniștesce cumplit, căci ei vëd într'ensul reacțiunea confesională și socială, ce tinde a nimici consolidarea națională, cu care ei vor së-și încoroneze întręga clădire.

Distrugere pentru distrugere.

Decă șovinisti dela putere vor së facă consolidarea națională prin nimicirea tuturor deosebirilor de rassă, de limbă și sociale într'un stat, care de o miă de ani numai prin respectarea acestor deosebiri s'a putut susține, atunci ni-se pare, că reacțiunea, de care vorbesce amintitul diar, este nu numai firăscă, dër chiar și legitimă. Căci nu s'a mai pomenit în istoriă, ca nisuițele despotice de unificare, contopire și nivelare së nu producă cea mai desperată rezistență din partea tuturor factorilor, cari își vëd amenințată esistența prin asemeni nisuițele.

Miscarea, ce s'a produs chiar în sinul poporului maghiar, amenințând societatea maghiară cu disoluțiune și despărțire în confesiuni și clase, este, prin urmare, nu numai o piedecă accidentală, ce se opune celui mai înalt ideal național maghiar, ci este chiar urmarea neîn-laturabilă a nisuițelor politice, cari tind a crea prin forță și violențe, prin nimicirea organismelor vii, ce compun acest stat poliglot, o Maghiariă, în care töte së fiă unificate, contopite și nivelate.

Idealul unei astfel de contopiri l'au mai avut și alte state neasemenat mai mari și mai puternice decăt țera, care și-a recăștigat independența la 1867 „în mod restrins și redus”, și totuși numai cu incetul, după grele lupte și jertfe

de sute de ani și în condițiuni cu totul deosebite de acele ale dezvoltării în regatul s-lui Stefan au ajuns a realiza consolidarea lor națională.

Ce vreau însă ocăruiitorii Tërii unguresci cu nisuițele lor de contopire și nivelare, când pe lângă reacțiunea, ce se ridică în sinul poporului maghiar însu-și în contra lor, mai au de furcă cu de ce milioane de cetățeni de altă limbă, cari sunt conduși în rezistența lor nu numai de motive religiose și sociale, ci și de cel mai înalt ideal național al lor, care este independența și libertatea lor națională în stat?

CRONICA POLITICA.

— 8 (20) Iulie.

Din Viena se telegrafiază, că tractările asupra pactului au avut un succes neașteptat, decă nu chiar surprinđötor. In 18 Iulie dimineața s'au intrunit reprezentanții celor două guverne și, înainte de-a fi intrat în tratări, au declarat imprumutat, că päuă la prânđ negreșit tratările au së fiă terminate. Așa s'a și întemplat. S'au făcut concesiuți însemnate de-o parte și de alta și astfel a fost posibil, ca de-o camdată tratările së fiă terminate. După cum apare din unele indigetări ale diarului „Neue fr. Presse”, din partea guvernului ungar s'au făcut mari concesiuți mai ales în următoarele puncte: Vama asupra petroleului se va urça în mod considerabil, prin ceea-oe petroleul la noi se va scumpi; ce privește protegierea industriei unguere, guvernul unguresc a renunțat la pretenția, ca la acoperirea trebuințelor statului ungar së se aibă în vedere numai articuliile industriali unguresci; cererea Ungurilor, de-a se cassa vama asupra cerealelor transportate la Tirol, Austria nu-o va satisfăce, ci până la altă ocașiune va rămâne neschimbată. Cestiunea dărilor de consum încă nu este lămurită. Guvernul austriac, se dice, ar fi dispus a face o reformă în privința acösta, dër fiind-că prin asta s'ar ridica venitele Ungariei cu vre-o trei milioane fl. la an, el pretinde în schimb urcarea cuo-

tei. — Observăm, că în ce privește cuota care formeză punctul principal al dificultăților reînöirii pactului, cestiunea a rămas a se rezolva mai târđu. In privința acösta „Magyarország” a făcut în diile din urmă o descoperire de natură förte sensațională. Numita föiă pretinde a sci adecă, că ministrul-președinte Banffy numai pe aceia îi primesce în lista oficială a deputațiilor fitorului parlament, cari *promit prin reversal*, că după ce vor fi aduși în parlament vor vota pentru urcarea cuotei la 35%. De aci ar urma, că Banffy e hotărît de-a face în privința cuotei concesiu-ne dorită de Austria. De-altmintrelea se dice, că însu-și monarohul ar fi întervenit pentru a urgita înnoirea pactului în timpul cel mai scurt și de aci se esplică și graba, cu care s'au făcut tratările în diua de 18 Iulie.

Un diplomat frances, cu ocașiunea unui interwiev, ce l'a avut cu un corespondent din Paris al organului catolic unguresc, s'a exprimat astfel despre mileniu. „Ceea ce am vëduț și am auđit despre mileniu a făcut asupra mea impresiunea, că partida dela putere și Ungaria oficială folosesc mileniu ca armă în contra opoziției și că ascuțișul acelei arme este îndreptat mai cu deosebire în contra magnaților catolici. In Budapesta Jidanii jöcă mare rol și nu numai unul dintre diaristi jidanii mi-a diis, că mileniu este opera Jidanilor și că Maghiarii au devenit popor cultural numai sub influința civilizatöre a Jidanilor. Purtarea Jidanilor în capitală este prea bătötöre la ochi și provocätöre, așa că petrecerea unui străin în Budapesta nu pöte fi plăcută din cauza lor”.

Sciri sosite din Austria spun, că antisemitismul a început së ia acolo mari întinderi. Succesul, ce l'au avut anti-semiții în Viena incurgiază întinderea antisemitismului și în provincii. Până aci, dilre naționalitățile Austriei singur în mișcările Rutenilor era pronunțat caracterul antisemit, întru cât adecă candidații lor de deputați au pășit cu program anti-semit. Acum însă mișcarea antisemită a început së se

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Napoleon I.

La Paris a apărut de curënd o carte*), în care se arată pe larg vięta privată a marelui împărat Napoleon I.

Cred, că e bine a srunca o privire și asupra vieții private, putem dice intime, a acestui mare și glorios împărat, care a făcut epocă în istorie prin însușirile sale de beliduce și bărbat de stat. Së cunoșoem acum și omul ca atare, în cercul intim al vieții sale, pentru a ne putë face o judecată asupra activității sale:

Dimineața între örele 6 și 7 ntra icamerierul în odaia de durmit a imperatului Napoleon, care nicl-odată nu durmea mai mult ca șese öre, ba de multe-ori se îndestulia și cu trei; împăratul de obicei glumea cu el și-i poruncia, ca së deschidă ferăstra „pentru ca së respire aerul lui Dumneđu”; el nu putea suferi aerul

*) „Napoleon chez lui. La journée de l'empereur aux Tuileries”.

inăbușit, de aceea îi mai plăcea de regulă së petrecă la castelurile sale, pentru că aerul din Tuilerii nu-i părea destul de pröspët. După aceea se scula repede din pat, își lua costumul de dimineața și după aceea primea dela secretarul său privat scrisorile, pe cari le cetea repede, pe cele mai de însemnătate le punea la o parte, pe celelalte le arunca jos. După aceea resfoia prin diare; apoi se informa, cine-l așteptă afară și numia pe aceia, cu cari voia së vorbescă. Mareșalul curții, medicii, făcarea la diua sa hotărîtă, intra fără o chiamare specială. Primul medic se bucura de oea mai mare încredere a împăratului. Adee-ori făcea glume cu el. Pe când conversa cu diferise persoane, bea câte-o ciazcă de ceai, în care punea el însu-și zaharul. Decă ceaiul avea cât de puțin gust amar, îl da inapoi, de témă, că ar putë fi otrăvit. După aceea făcea o baie förte caldă și lucra apoi förte mult cu secretarul său, căruia îi dicta töte. Nu era o lucrare ușöră pentru secretar, ca së urmărescă repede pe împăratul, care dicta förte repede. Era

ceva uimitor, că împăratul răspundea la töte scrisorile nu numai din țera sa, dër și din străinătate, pe dinafara, fără ca së se folosescă de vre-un document.

Intr'aceea se pregătea totul pentru toaletă. El se informa esact asupra prețului fiă-cărui vestmënt. Când află odată, că pentru o păreche de ciorapi de mătase se cere prețul de 18 franci, a esclamat mănios: „Pentru ce sunt mai scumpi pentru mine, decăt pentru alții? Acösta nu o înteleg. Trebuie ca së fiu furat?”

De multe-ori din motive de economie inspecta el însu-și cheltuelile curții. Intr'o diă află, că pentru cafea cheltuesce o sumă prea mare. El calculă, că pentru întrebunțarea diinică a 155 cesci de cafea, ceasca cu 20 centime, — trebuie pe an sume de 56,575 franci. Indată dispuse, ca së nu se mai dea cafea, ci së se dea personalului o despăgubire în bani; toți au fost mulțumiți cu aceste schimbări, afară de cameristele împărătesei Josefina. Impăratul făcea prin acösta o economie anuală de 35,000 franci. Altă-dată află, că rufele se spală prea

scump, de aceea stabili un preț fix asupra spalătului lor. In fia-care lună își făcea bilanțul asupra stărei casetei sale particulare, calculând cu esactitate cheltuelile și veniturile.

La nouă öre împăratul păresea apartamentele sale și intra în salon, în care camerierul de serviciu introducea pe prinții casei imperiale, pe cardinali, și pe cei mai înalți demnitari civili și militari, și adecă după rangul lor. Pentru fiă-care avea Napoleon câte-un cuvënt; el ținea revista esactă asupra celor presentți și se supăra, când lipsea cine-va fără motiv bine cuvëntat. O salutare mută indica celor presentți, së se despărteze; împăratul da după aceea audiențe private. Camerierul chema persoanele după listă; Napoleon încă avea o listă, pentru ca së nu se facă abus cu favorul său. De obicei audiențele țineau până la 9¹/₂, öra fixată pentru dejun. De multe-ori se tēmpla însă, că țineau până la 11 öre spre marele năcas al prefectului palatului, care nu putea face nimic, decă bucatele se receau.

marceze și între Cechi, așa că în anumite cercuri electorale ale Boemiei nici nu vor să audă de un candidat de deputat, care n'are în programul său lupta în contra semitelor. Până acum s'au pronunțat pentru antisemitism trei cercuri electorale cehe, cari la viitoarele alegeri vor vota pentru candidat anti-semit.

Erăși a început să devină îngrijitoare și periculoasă situațiunea în Creta. Ce e drept, la stăruința puterilor europene, Porta a făcut concesii mari Cretenilor, dăr ce folos, căci fiind vorba de ducerea în deplină a reformelor, Turcia a trebuit să dea trista dovadă, că ea nu are nici măcar atâta putere, ca să ducă în deplină reformele promise. Că Sultanului i-ar lipsi bunăvoința față cu locuitorii creteni nu se poate presupune, mai ales fiind-că Sultanul de repețite-ori a dat semne, că el găsește foarte frăcescă antipatia, cu care Cretenii se portă față de Turcia. Fapt este, că pacea a fost frântă mai întâiu din partea ostașilor turci. De altă parte însă indignarea de-acum a Cretenilor a provocat'o împrejurarea, că Sultanul n'a împlinit rugarea lor, de-a subordina noului guvernator creștin pe Abdullah-pașa, guvernatorul turc; ba ce-i mai mult, Sultanul a dat guvernatorului turc cea mai înaltă demnitate militară, investindu-l cu putere discreționară asupra Cretei. Las' că nici până acum Abdullah-pașa nu era plăcut înaintea Cretenilor, deorece era sever și neînduplecat, dăr acum amărăciunea s'a potențat, neîncrederea Cretenilor față de guvernul turcesc a ajuns la gradul cel mai înalt și astăzi ei se prepară pentru o nouă revoluție.

Un diplomat francez despre Banffy și Wekerle.

Un diplomat francez, care ca cunoscut orientalist stă în serviciul ministeriului de externe al Franței pentru a-i raporta asupra stărilor din Peninsula-balcanică, reîntorcându-se din Belgrad și Sofia, s'a oprit și la Budapesta, unde a petrecut două luni tocmai pe timpul întrunirii delegațiunilor. În acest timp diplomatul francez a făcut cunoscință și cu ministrii Banffy și Wekerle. Impresiunile, ce și-le-a câștigat, le-a arătat într'un interviu, ce l'a avut cu un corespondent din Paris al ziarului „Alkotmány“. Etă cum s'a exprimat el:

Eram foarte curios — dice diplomatul francez — să cunosc pe ministrul-președinte Banffy și pe ministrul Wekerle, deorece despre Banffy este peste tot lătită idea, că e un om mărginit, pe când pe Wekerle foile franceze l'au proclamat (după Chélar) ca pe-un adevărat geniu...

Se înșelă foarte tare cei ce cred, că Banffy are puțină minte; nu mintea îi lipsese lui Banffy, ci în urma creșterii sale defectuoase îi lipsese cultura. El este „gentilhomme campagnard“; n'are cunoscință de limbă, chiar și nemțesce vorbește cu accent maghiar și în cercurile mai înalte atât prin modul vorbirii, cât și prin înfățișarea lui nu poate produce, decât ilaritate. În timpul de ași se pretinde dela ministrul unei puteri, ca în atingerile lui cu diplomații să vorbească perfect franțuzesc și din întreaga lui ființă și din modul prezentării lui să se vadă o cultură înaltă și fină. Numai unor spirite mari și puternice, ca Gladstone sau Bismark, li-se permite să fiă altfel ca alții și să se abată dela regulă. Eu cred, că din Banffy numai așa a putut să se alegă un ministru-președinte, fiind-că Consortiul-Rothschild și cercurile anti-maghiare din Viena — fiind duse în rătăcire prin prezența lui esteriōră — au creșut, că el este un om mărginit la minte, cu care își vor pute face ușor treburile cu ocaziunea încheierii pactului. După părerea mea însă, acesta este o rătăcire, deorece Banffy face parte dintre omenii violenți și prefăcuți, pe lângă aceea mai e și încăpăținat, astfel că nu cred să se potă încheia cu el pactul.

Și față cu Wekerle omenii sunt în mare rătăcire. El nu are o cultură superiōră, dăr are o anumită rutină birocratică și acesta îi este de-ajuns pentru a acoperi cu ea ceea ce îi lipsese din cultura omenilor mari. Cu 50 de ani Wekerle ajunsese prea de timpuriu ministru-președinte, deorece avea clasă de omeni, burgheșimea, la al căreia sprijin conteză el ca demorat se afla încă în primul stadiu al dezvoltării. În orașe burgheșimea o formeză în mare parte Germanii și Jidanii maghiarizați la aparență și vor trece încă cel puțin 50 de ani până ce din gentry și din aristocrațiimea maghiară se vor alege elementele, cari să formeze în viitor o burgheșime ungurească.

Wekerle uredese pe domni, uredese orice magnat și nu vră să recunoască nici o autoritate asupra burgheșimei. El profesază în ascuns principiile lui Kossuth și numai din oportunism este un aderent al pactului din 1867; acesta a dovedit'o mai bine atunci, când prin demonstrațiunile Kossuthiste a voit să acucă în strimțore corōna.

SCIRILE DILEI.

— 8 (20) Iulie.

Cercul regal român al d-lui Sidoli, fiind invitat de primăria din Budapesta să dea reprezentațiunile acolo, după cum ni-se scrie din București, a refuzat această onore, răspundând, că cercul său este „regal român“ și nu poate da reprezentațiunile, când Românii sunt subjugați.

Propunerea obligatōre a religiei în școlile din Stiria. Ministrul austriac de culte și instrucțiune publică a dat o ordinațiune, prin care restabilește propunerea obligatōre a religiei în clasele superiōre ale școlilor medii din Stiria. Acestui fapt li-se dă mare importanță, căci el indică o direcțiune contrară de cea urmată până acum de guvernele „liberale“ ale ambelor părți ale monarhiei.

Un supus român împușcat de un gendarm unguresc. În cursul săptămănei acesteia se va întruni la Borseo, în Transilvania, comisiunea mixtă, compusă, din partea Romăniei, din d-nii prefect și procuror de Suceava, pentru a stabili asupra modului, cum s'a petrecut faptul comis de un gendarm de frontieră austriac (finanț), care a tras cu arma în un locuitor din țera romănescă, care deși nefiind pe teritoriu străin, nu a voit a se supune ordinilor sale de a-i ajuta să transporte câte-va piese mari de lemn din România în Austro-Ungaria.

Limba germană și școlile jidovesce. Nu-și pot da seamă Ungurii, cum este cu putință, că Jidanii pe lângă toate că sunt așa de mari „patrioți“, tin totuși atât de mult la limba germană, încât ei s'amează a fi mai mult nișce Jidani-nemți, decât Jidani-maghiari. Mai cu seamă li-e necas, că chiar în școlile jidovesce limba germană se propune cu mare diligență. Excepțiune au făcut în anul școlar expirat școlile poporale jidovesce din Budapesta, unde guvernul a oprit de-a se mai propune limba germană. Asemenea s'a sistat propunerea limbei germane și în școlile jidovesce din Dobrișin. Acum vedem o notiță în „Egyetértés“, în care se cere, ca guvernul să oprăscă propunerea limbei germane în toate școlile jidovesce din Ungaria.

Sfeclele de zahar, cari până aci promiteau o recoltă foarte bogată, în urma căldurilor și a timpului secetos, au început în unele comitate ale Ungariei a da înderēt. Mai ales în comitatul Pojunnului și al Strigoniului sfeclele sunt devastate de nișce insecte, cari au nimicit până acum jumătate din recoltă. Cultivatorii de sfecle din acele părți sunt foarte necăjiți din cauza aceasta.

Kázár e prins. Dintre soții lui Papakosta, spărgătorul de casse, cari au fugit din închisōrea tribunalului din Budapesta în luna trecută, unul a fost prins zilele acestea. Lucrul s'a întâmpiat astfel: Affendakis, dimpreună cu soțul său Kázár, după ce au istuit să fugă din închisōre, s'au ascuns într'o pădure din comuna Lonca. Ajutorul de notar din acea comună, Morit Kun, se dusesse într'o zi la pădure după bureți. Acolo dete peste cei doi omeni, cari erau culcați și paliți la față. Kun i-a

întrebat, cine sunt, dăr fiind-că nu s'au putut legitima și păreau suspecti, Kun apucă pe unul de braț, ér celalalt o luă atunci la fugă. Cel prins spuse, că el e Ambrosiu Kázár și a fugit din închisōrea din Budapesta în 30 Iunie. De câte-va zile, spuse el, că vagabundeză pe deluri și prin păduri morți de fōme. Măncarea și-au gătat'o, ér se cerșescă n'au îndrăsnit, deorece se temeau, că-i vor cunoșce. De mai multe zile ei nu mâncasere nimic. Kázár spuse că prietinel, care fugise, e Affendakis Perikles. Fōmea intru atâta l'a consumat pe Kázár, încât nici nu-i mai trecu prin minte, să se opună lui Kun. Kázár a fost predat gendarmeriei, care l'a dus în închisōrea din Siget.

O frumoasă petrecere de vēră ni-se spune, că au arangiat ieri tinerii plugari romăni din Stupini. Favorizați de-un timp frumos și încurajați de-un număr mărișor de oșpeți de prin Brașov și jur, tinerii noștri dela Stupini dovediră, că pracom la muncă, așa și la petrecere sunt omeni la locul lor. Mica dumbravă din Stupini, sub care se umbreau tinerii, părea, că tresaltă la ecoul cântecilor și jocurilor naționale romănesce. Petrecerea a durat până s'era târziu, decurgând în cea mai frumoasă ordine.

O producțiune musicală-literară imprevunată cu joc se va arangia Duminecă la 14 (26) Iulie 1896 în sala „Hotelului dela sōre“ din Toplița romănă. Venitul curat este destinat în favorul școlii romăne gr. or. de acolo. Inceputul precis la 7 ore s'era. Prețul intrării: de persoană 1 fl., de persoană în familie 80 cr.

Concert. Musica orășenescă va concerta mâne după amiază, în 21 Iulie n. c. la 5 pe promenada de jos, ér s'era la 8 ore va da un concert în gradina reuniunii meseriașilor (Gewerbeverein). Prețul de intrare 30 cr.

Din România.

București, 7 Iulie v. 1896.

Sesonul mort și-a inaugurat apariția sa. Căldurile caniculare, cari s'au revărsat asupra capitalei romăne, au provocat venirea acestui seson, punând capăt agitațiunilor. Ca prin farmec, stradele Capitalei își schimbă aspectul, pe calea Victoriei, la șosea nu te mai umilesc lucușoșele echipagiuri, ai căror proprietari au părăsit capitala.

Schimbarea acesta a Capitalei se poate observa numai spre s'era, când potolirea căldurii îngăduie lumii să iasă din casă. Peste zi, când sōrele își îndrăpță pētrunștōrele sale rașe asupra pavagiului capitalei, stradele sunt aprōpe pustii. Din când

în privința mâncărilor domnia cea mai mare cumpătare; în cursul anilor numărul felurilor de mâncare se micșoră foarte mult.

Impăratul mânca foarte repede, nu ținea la formele esteriōre, de multe-ori lua din bucate cu mâna și-și mânjea chiar și hainele. Măncările de predilecțiune îi erau pui cu sos, fripturi și prăjituri cu deosebire mâncări naționale italiene: macarōne cu brânză de Parmezan. Deși îi placea fasolea verde, nu o mânca de tēmă, că va găsi în ea un fir, care s'ei facă impresiunea unui pēr: numai la idea, că va găsi un fir de pēr, se cutremura. În 1811 îi veni idea să mănânce cu soldații în Cherbourg; el mănca din pânea și din supa lor; abia luă o lingură din supă, când află în ea un fir de pēr. El îi soșe afară și mănca mai departe, căci nu voia a-și arăta slăbiciunea față de soldații săi.

Și în beuturi era Napoleon foarte cumpătat; el bea numai vin cu apă. În nici unul din palatele sale nu se aflau pivniți de vin.

De obicei dejuna singur; o excepțiune făcu în timpul scurt, care a decurs dela a doua sa căsătorie, până când Maria

Luisa a născut. După născerea regelui Romei se întōrse la obiceiul său de mai înainte, acum însă guvernanta fiului său avea datoria, ca să-l aducă zilnic pe acesta la împăratul în timpul dejunului. El lua în brațe, îi da să guste din toate bucatele și ridea când guvernanta se spăria de grijă.

Impăratului îi plăcea, ca în cursul dejunului să gumească cu nepoții săi. O dată ținea în brațe pe fiul regelui Ludovic de Olanda, când i-se aduse cafeaua. Micul prinț își întinse mânușele spre ceașcă. Napoleon îi dete o înghițitură și când vădū, că micul prinț își schimosi fața, dișe rîdând: „Ah, educația ta nu e încă terminată, căci tu nu știi încă să fii fătarnic!“

După dejun împăratul se punea din nou pe muncă, pentru care dișea el, că a fost anume creat. Adese-ori se întâmpla, că trecea ora dejunului, și el încă tot lucra. De multe-ori uita, că n'a mâncat și nimelea nu îndrăsnea să-i aducă aminte; numai după căsătoria sa cu Maria Luisa se obișnuie întru câțva cu punctualitatea, pentru-că împăratăsa îl avertisa la ordine.

Prânțul era de asemenea foarte simplu, ceea ce merită a fi relevat, deorece în acele timpuri la masa unui cetă-

țean de regulă se aflau șes-spre-dece feluri de mâncari la masă. Prânțul ținea puțin timp.

Impăratul lucra adese-ori și în decursul prânțului. Când îi sosiau depeși importante le cetea și în timpul prânțului. După prânț împăratul se retrăgea în apartamentul soției sale, unde lua cafeaua, pe care i-o prepara însă-și împăratăsa.

În salōnele împăratăsei se afla în fiecare s'era o societate strălucită; împăratul se purta foarte rezervat, pentru ca să nu trecă limitele permisului. În anii de mai înainte — mai înainte de-a fi împărat, — joacă când și când cărți și întreținea conversațiuni cu damele frumoșe, dăr din dișua, când luă insigniile imperiale, începū la curtea sa domnia plictiselei — pentru ceilalți.

În anul 1806, ministrul de marină arangia un bal, la care promise și Napoleon, că va lua parte. S'era la 8, împăratul chiamă la sine pe ministrul de finanțe, cu care avea de rezolvat afaceri importante. „Va fi timp destul, decât voi merge la bal la orele 10“, dișe împăratul și se apucă de lucru. La miezuri nopții bătū cineva în ușă. Un pagiu anunța soția im-

păratăsei, că balul e foarte frumos și că împăratul e așteptat cu nerăbdare. Impăratul trimise vorbă împăratăsei, că lucră cu ministrul de finanțe și că va veni îndată. Lucrul mergea înainte. O oră mai târziu aceeași avertisare, totuși același răspuns. Lucrul mergea înainte. În fine bătură orele trei. „Ah, Dumneșcule, dișe Napoleon către credinciosul său colaborator, e târziu pentru ca să mai mergem la bal. Să ne culcăm mai bine.“ „Da“, adause el, „mulți omeni cred, că noi ne petrecem vremea în distracțiuni și, după cum dișe Orientalii, cu consumarea de dulcetuuri.“

Bucuria, ce-o simțea când lucra era mai mare, ca ori-ce plăcere său desfătare. Cine ar pute tăgădui, că partea cea mai mare a succeselor sale se datoresce acestei foarte colosale de muncă, a sirguintei sale nepregetatōre?

Istoricii, cari se ocupă cu faptele acestui mare împărat, cetina acest op, și-ar pute forma o alta idee despre multe din acțiunile sale.

Ucu.

în când vezi câte-un cetățean trecând de-a lungul stradelor, copleșit de arșița soarelui.

Gările din Buouresci sunt dinio esalate de pasageri, cari părăsesc capitala, ducându-se, care la băi, care la țără seua la munte.

Peste și puțină lume pe strade, numai câtră s'era începe capitala să se impo- guleze. Grădinile și restaurantele furnică de omenii. Se consumă cu duiumul halbele cu și fără guler, cafelele à la glace și înghețatele, de cari, slavă Domnului, avem berechet. Nu e mirare deci să vezi și pe cel mai s'rac muncitor permițându-și luxul unei porții de înghețată, care costă 5 parale! Bragagii, bulgari și greci, circula pe strade cu înghețate și cu bragă.

— Căldura a pus capăt și agitațiilor politice. Matadorii au plecat și ei din capitală pentru ca în cursul verei să-și recâștige forțe nouă pentru lupta dela tómnă. Cestiunea Metropolitului Ghenadie s'a mai calmat, așa încât numai presa se mai ocupă de ea. Diarele dela noi aduc sciri de senzații, că adecă ar circula misionari catolici pentru de-a propaga papismul. O altă cestiune, care preocupă presa, este descoperirea unor neregularități în manipularea banilor pe la diferitele primării din țără. Până acum însă justiția nu s'a pronunțat.

— Prin cercurile politice se comentază foarte mult visita, ce împăratul Francisc Iosif o va face regelui Carol, pe la mijlocul lui Septemvrie. Impăratul Francisc Iosif va veni pe la Verciorova la Bucouresci. Aici i-se va face o frumoasă primire. Colonia austriacă și germană au hotărât, să întâmpine și ele în mod festiv pe augustul óspe.

În onóra împăratului se va face o revistă militară la Cotroceni, la care vor lua parte două corpuri de armată. Din Bucouresci augustii suverani vor pleca la Sinaia. Acestei visite i-se dă și o însemnătate politică, ca o demonstrațiune față de întâlnirile principilor statelor slave balcanice (?). Aprópe întreaga pressă se ocupă de importanța acestei visite și de articolul simpatic și măgulitor al țiarului d-lui Golubowski „*Fremdenblatt*“, în care se laudă atât de mult poziția României între statele peninsulei balcanice.

— Majestățile Lor Regele și Regina României vor pleca peste vre-o două săptămâni la Ragaz, unde vor petrece o lună.

Guvernul nostru este pentru moment reprezentat numai prin trei membri, deoarece ceilalți cinci miniștri, în frunte cu primul ministru au plecat în concediu în străinătate.

— După terminarea conferenței interparlamentare pentru pace, care se va ține la Budapesta, vor sosi în capitală foștii miniștri francezi *Flourens* și *Trarieux*, precum și filoromâni marchizul *Pandolfi*, *Gobat*, *Imbriani* etc.

— Las să urmeze acuma o nouă tristețată privitoare la cestiunea națională. Scandalurile provocate de protestanții din vechia Ligă au ajuns la culme, după ce casierul vechiului comitet al Ligei, d-l Periețianu, a cerut prin o adresă intervenția autorităților judecătorești, pentru ca să scóată din localul Ligei (str. Nouă 6) pe membrii comitetului central al Ligei, de sub președinția d-lui Ionel Grădișteanu. Procesul se va pertracta, spre marea durere a tuturor ómenilor de bine, mâne înaintea tribunalului de aici. Despre decurgerea acestui proces vă vom informa. X.

O desculpăre.

(Urmare)

k) Procedura pusă în curgere din partea congregațiunii comitatense pe baza §-ului 115 al art. de lege XXII, din 1886 nu se poate sista, de-o parte pentru aceea, pentru-că modalitatea de regulare contemplată acuma va reclama fără îndoială mai mulți ani până la rezolvirea ei definitivă, și o púsă atât de lungă ar periclita tot mai mult interesele comunelor, cari întere și așa sunt în pericol, ce a împiedecă este chiar datorința municipiului provenitoare din dreptul său de supraveghiere,

— ăra de altă parte aceea procedură pusă în lucrare din partea guvernului comitatului și primită și din partea comunelor, ca ocupațiunile să se dea de-oamdată în arendă pe 6 ani posesorilor lor, și ca indivițiilor, cari au subscris contractul de arendă pentru trecut să li-se ierte folosul detras dela comune, pe lângă deobligământul plățirii unei mici arendi, este întrutată ecuitabilă, dréptă și coréspundătoare și pentru cei interesați, și simplifică deslegarea legală și dréptă a acestei întrebări pentru toți aceia, cari voesc a evita procesul, încât între astfel de împrejurări nu există nici un motiv pentru sistarea proceselor, apare numai ca un favor dat posesorilor nelegali în detrimentul comunelor și ar resulta subordnarea intereselor generale ale comunelor interesului privat în contra apriatei dispozițiuni a legii, — cu atâtă mai puțin există necesitatea sistării proceselor, căci congregațiunea comitatului declară, că încheierea contractelor de arendă nu prejudecă vinderea ocupațiunilor luate în arendă, — ci între marginele posibilității chiar indiviții, cari au încheiat contracte de arendă sunt de a se preferi în prima liniă la vinderea ocupațiunilor.

Municipiul declară mai departe, că intrucât în procesele puse până acuma în curgere piriții singuri cer ținerea în pendință a procesului, să îndrumă protofiscalul comitatens ca reprezentantele comunelor actore (piriróre) a cere împreună cu acestea la judecătoria competentă ținerea proceselor în suspens.

Dóre-ce însă congregațiunea nu abdice dela speranța, că va succede deslegarea acestei întrebări pe cale pacinică — pentru de a da spre acest scop ocaziune nouă, decide, că afară de procesele pregătite până acuma, celelalte procese sunt a ținea în suspens până la 1 Ianuarie 1896 și după acest termin se vor pune în curgere numai contra acelora, cari nu au încheiat cu comuna contract de arendă.

Dela această dispozițiune fac excepțiune acele procese, a căror punetă în curgere să hotăresce din partea comunelor.

Acest respiriu însă nu se estinde asupra lucrărilor necesare pentru punerea în curgere a proceselor și asupra dispozițiunilor privitoare la procurarea speselor, pentru-că altmintrelea ar suferi impedecare pașii legali, ce sunt a se lua în cazul espirării fără rezultat a respiriului acordat.

În fine din considerare la acoperirea speselor, ce să pot ivi în urma acestor ocupațiuni, comunele sunt a se îndruma ca să ia aceste spese în preliminarile lor, întrutată însă nu ar voi să facă această, este de a se provoca Vice-comitele comitatului, ca să di-pună luarea lor din óbiu său în preliminarul ordinar său în cel suplinitor.

Acest decis are a se estrada Vicecomitelui cu aceea, ca dispozițiunile lui să le comunice antiștiile comunale și să le publice populațiunii în modul cel mai estins și coréspundător și în cercul său propriu de activitate, să ia tóte mijlocele pentru de a se face posibilă atât de dórta deslegare pacinică a acestei afaceri.

A notat:

Aurel Issekutz,
vice-notar comitatens.

Pe când la cererea orală expresă din mai multe părți publicăm în traducere română dispozițiunile acestea luate de reprezentanța comitatului nostru Caraș-Severin ca autoritatea politică competentă în afacerea foarte momentuoasă a ocupațiunilor, totde-odată ne ținem de datorința civică a desuici spre liniștire comună în trăsuri generale cuprinsul amintitelor dispozițiuni.

Prin decisiul comitatens suscomunicat să intenționează, ca ocupațiunile din izlazarile comunale între marginele condițiunilor cuprinse în punctele a. b. c. d. f. și i. ale desamintitului decis fiă întregi său numai în parte să se lase respective să se predea în proprietatea posesorilor actuali ai ocupațiunilor prin vânzare, dér nici în un cas gratuit, adecă acele ocupațiuni au să fiă rescumpărate pe lângă un preț co-

derat după împrejurări de câtră ocupații dela comunele proprietare.

I. Deci în sensul decisiunii citate comitatense comunale înainte de tóte au să constateze prin măsurare, cât de mare este suprafața izlazului comunal și cât din el are să rămână rezervat nu numai pentru present, ci și pentru viitor pe séma pășunii suficiente a vitelor celor îndreptățiți la usufructul izlazului, deórece numai în acel cas este permisă vânzarea respredarea ocupațiunilor în proprietatea ocupațiunilor, decât după măsurarea izlazului iese la lumină, că comuna respectivă față cu numărul vitelor îndreptățiților la usufructul izlazului are prisosință adecă mai mult izlaz, decât se recere pentru pășunea vitelor celor îndreptățiți.

Asemenea au de a fi măsurate și consorise separat una câte una tóte ocupațiunile și despre acelea, cari în conformitate cu dispozițiunile decisiului comitatens se pot preda în proprietatea ocupațiunilor, au să se compună schițe de plan cu puncturi fixe și au a fi prețuite, pentru-că pe baza acestora la timpul său să se pótă încheia între comună și ocupații contracte spre transcrierea proprietății în cartea funduară pe numele foștilor ocupații.

De sine se înțelege, că vânzarea ocupațiunilor are să se pertracteze în ședința reprezentanților comunale cu strinsa observare a §-urilor 100 și 113 din legea comunală (Art. de lege XXII. din anul 1886) și că conclusele luate în obiectul acesta au să se subșternă măritului Comitat spre aprobare.

(Va urma).

Nou abonament

la

GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v.

s'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fólei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șese luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șese luni	20 "
pe trei luni	10 "

Abonarea se póte face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

Convocare.

Membrii „*Despărțământului VIII, Deva*“ al Asociațiunii Transilvane, precum și toți aceia, cari pórta la inimă mărețul scop al Asociațiunii noastre, prin această se invită la adunarea generală a Despărțământului, ce se va ține în opidul *Hunedóra*, la 1 August st. nou (ziua de s. Ilie proroc) în s. biserica gr. orient., înainte de améđi la 10 óre.

Ordinea de ói: 1) Deschiderea ședinței, prin directorul despărțământului. 2) Raportul actuarului despre activitatea subcomitetului dela ultima adunare generală. 3) Raportul cassarului, despre starea cassei. 4) Alegerea unei comisii pentru conscrierea membrilor noi și încassarea tacselor restante. 5) Alegerea unei comisii pentru controlarea raportului prezentat de actuar și a socoților date de cassar. 6) Cetiirea disertatiunilor insinuate cu 24 de óre mai înainte la directorul despărțământului. 7) Desbatéri asupra propunerilor insinuate, conform regulamentului. 8) Raportul comisiiunilor exmise. 9) Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii, ce se va ține est an la *Lugoșu*. 10) Statorirea locului pentru ținerea adunării generale pe anul viitor. 11) Dispozițiuni pentru verificarea protocolului.

Deva, 12 Iulie n. 1896.

Francisc Hossu Longin, Dionisiu Ardelean, director. actuar.

SCRIRI ULTIME.

Paris, 18 Iulie. După „*Gaulois*“, în cercurile politice de aici se vorbesce, că guvernul ar fi primit scire oficială despre intenția țarului rusesc, de-a visita și Franția, după ce mai întâi va fi mers la Berlin.

Roma, 18 Iulie. „*Italiano*“ raportéză, că împăratul Germaniei *Wilhelm* cu ocaziunea visitei, ce-o va face în curénd Reginei Angliei, va căuta să se întâlnească și cu *Faure*, președintele Republicei franceze. Înțelnirea această are de scop a aplană calea pentru realizarea planului, de-a visita și împăratul *Wilhelm* expozițiunea internațională franceză.

DIVERSE.

Influența bucuriei. Despre renumitul scriitor tragedian din Grecia, *Sophocles*, când era la adénci bătrânețe se dicea, că e nebun. Pentru ca să arate, că nu e nebun, el a scris o drama, cu care a oști-gat primul premiu. Atunci, de bucuriă, el a murit. *Chilon* din Sparta a murit de bucuriă, pentru-că fiul său a eșit învingător în jocurile olympice. *Marcus Juventus Thalna*, când se afla înaintea altarului, aducénd jertfă de mulțămită, primi din Roma scirea, că deórece el a cucerit insula Corsica, va intra în Roma ca triumfător; atunci de bucuriă a cădut jos și a murit. *Fouquet* muri, fiind-că el a auđit, că *Ludovic XIV* i-a dat ărași libertatea.

Vorbe înțelepte. Ómenilor amicabili încă la nascerea lor le dăruesc natura cheia pentru inima altuia: *Young*. — Acela e cel mai fericit, fiă împărat ori s'rac, care în casa lui are ce-i trebuie: *Goethe*. — Cel ce pe nimeni nu ofenséază și totuși are dușmanii, acela nu póte fi om de rënd: *Schefer*. — Educatorul va deveni un corumpător când își va ține ochii totdeuna deschiși și nu-i va sci închide la timpul său: *Ebers*.

Omul cel mai avut din Formosa, este *Ling-Iyeng*, care are o avere imobilă de 40 milioane tael-i (cam 70 milioane fl.) Până acum *Ling-Iyeng* a fost neguțător în China, ér acum se află într'o stare critică, deórece după terminarea războiului chino-japones, fiă-care Japones locuitor în Formosa, în decurs de doi ani trebuie să alégă: ori de-a fi cetățean supus Japoniei, ori să lase tot ce are și să-și caute altă țără. *Ling-Iyeng* pe față se arată mare pretin al Japonesilor, dér în ascuns și el făcea parte dintre conjurații contra Japoniei, care conjurația a și avut ca rezultat răscóla dela începutul anului acestuia, dér au fost bătúți de guvernul japones și *Ling-Iyeng* s'a refugiat în China. Dacă *Ling-Iyeng* s'ar reintórece acum în Japonia, de sigur n'ar mai trăi.

Cum își cresce împăratul Germaniei feciorii săi? Un american, cu numele *Mr. Bigelov*, care în copilăria a fost buu prietiu cu împăratul german, descrie acum într'o revistă englesă modul, cum împăratul își cresce cei șese feciori ai săi. *Bigelov* vrea să arate, ce puțină putere exercieză împăratul asupra fiilor săi. Odată *Bigelov* îi arată împăratului o luntre, cu care făcuse el o lungă călătorie pe apă. Împăratului într'atată i-a plăcut luntrea, moat de bucuriă di-se: „Care-va dintre fiii mei trebuie să fiă luntraș!“ *Bigelov* cređu, că tocmai așa va și fi, dér s'a înșelat. Împăratésă când observă că *Bigelov* învăță pe micii prinți manauera luntrei di-se: — „Ah, acesta e lucru periculos! Eu niciodată nu voi concedea ca fiii mei să ședă vre-odată în luntre“. — „Dér împăratul l-ea conces“... — „Se póte,“ di-se împăratésă r.đénd, „el întru adevăr e împăratul Germaniei, dér eu sunt împăratésă fiilor mei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 18 Iulie 1896.

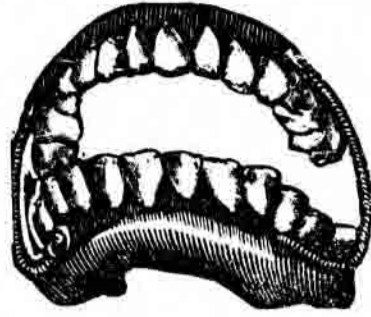
Table of exchange rates for various currencies and commodities in Vienna, including gold, silver, and various types of bonds.

Cursul pietei Braşov.

Din 20 Iulie 1896.

Table of exchange rates for the Braşov market, listing rates for Romanian, silver, and Napoleon's gold.

Table of exchange rates for various currencies like Ruble, German, and Turkish, along with bond rates.

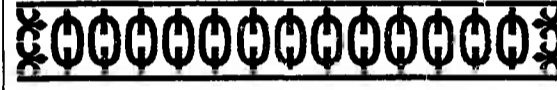

Dentistul

IOSIF CHIOREAN

din Abrud,

Text describing the dentist's services and location, mentioning a 2-month stay in Abrud.

Publicare de concurs.

Text regarding a public competition for a station, mentioning the Magura committee.

Text describing the competition details, including a salary of 300 fl. and a reward of 400 fl.

Text mentioning the competition is open to anyone with the necessary skills.

Text stating the deadline for the competition is August 15th.

Text mentioning the notary Stössel and the school board in Szent-József.

Măgura, in 12 Iulie 1896.

Stössel, preşedinte.

1021,1—1

Anunţuri

(insertiuni şi reclame)

Text advertising the benefits of advertising in the newspaper, including reaching a large audience.

Administr. „Gazeta Trans.”

AVIS!

Text regarding subscription rates for the newspaper, mentioning the start of the year.

Text mentioning the deadline for subscriptions and the start of the new year.

Text mentioning the deadline for subscriptions and the start of the new year.

Administraţ. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1896.

Large table of train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Ghiriş-Turda, Simeria-Hunedóra, Braşov-Zărneşti, Mureş-Ludoş-Bistriţa, Arad-Timişóra, Sibiu-Cisnădie, and Sighişoara-Odorheiu-săcuesc.

Nota: Orela însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numeri înscadraţi cu linii mai negre însemnăză orele de noapte.